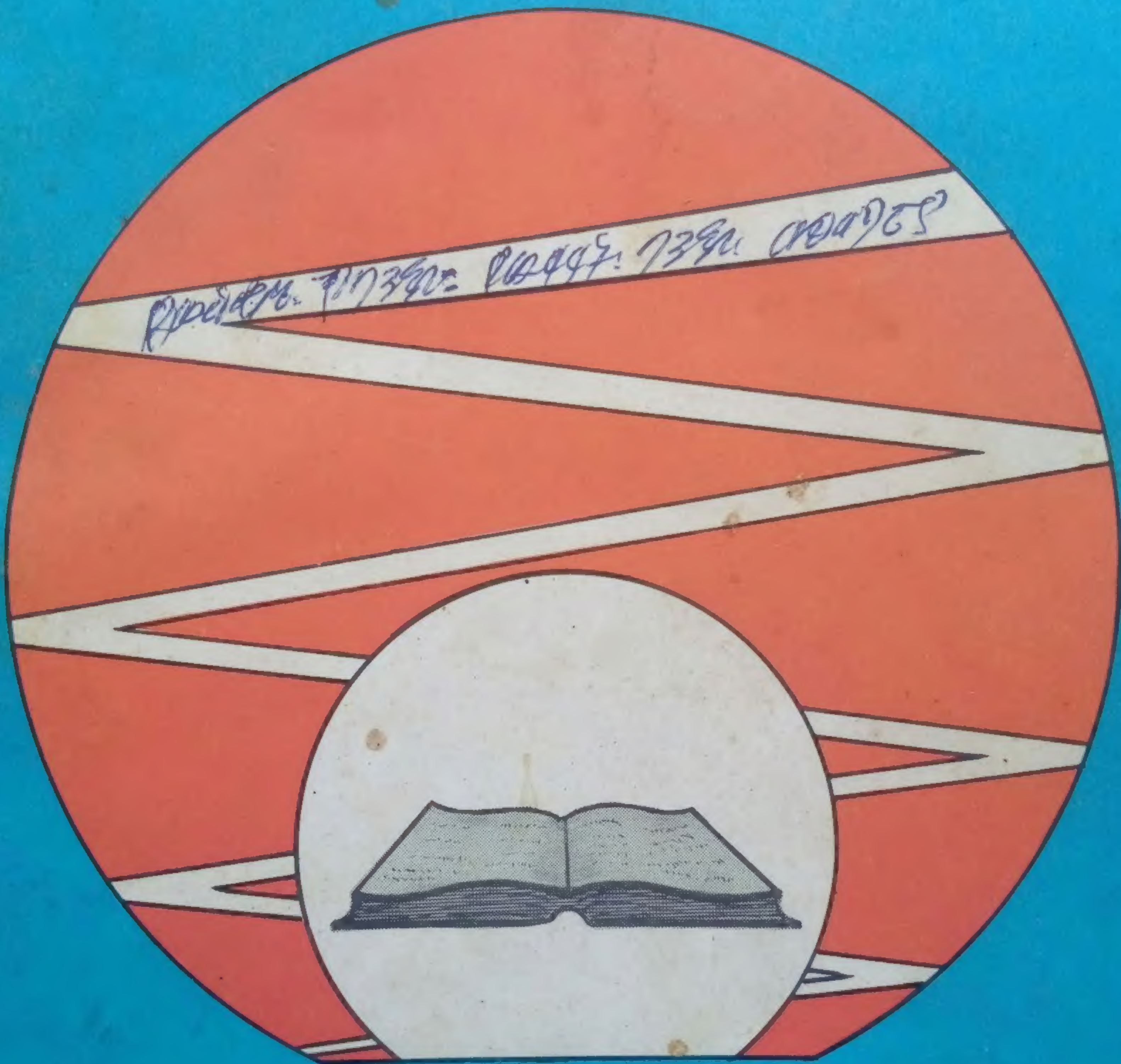

የኢትዮጵያ

INFINIX HOT 8 | 13MP
AI TRIPLE CAMERA

የኢትዮጵያ የግንባታ ሚኒስቴር የፖለቲካ ሚኒስቴር

የግንባታ ሚኒስቴር የፖለቲካ ሚኒስቴር

ቀን 1 ቀን
መጋቢት 1973

3

ቀጽ 1 ቁጥር 3
መጋቢት 1973

የማርክሲስት ሌኒኒስት ርዕዮተ ዓለም መጽሔት

ማ ው ጫ

ገጽ

- የዝግጅት ገፅ - - - - - 3
- ኮምረስት መላክ ምን መላክ ነው? - - - - - 7
  - ገዛኸኝ ገብረ
- ማርክሳዊ የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ግንዛቤ - - - - - 27
  - አምሃ ዳኛው
- የኢትዮጵያ ሕዝብ የነፃነት ተገልፍ የኢጣልያን ፋሽስት ወረራ - - - - 37
  - በኢ.ሠ.ፓኮ ማዕከላዊ ኮሚቴ የርዕዮተ ዓለም መምሪያ
  - የአብዮት ታሪክ ክፍል —
- የአሜሪካን ኢምፔሪያሊዝም በቀድመው አብዮት ኢትዮጵያ - - - - - 55
  - ለገሠ ለማ
- የጊዜያቸን ፀረ-ኢምፔሪያሊስት ተገልፍ
  - የላቲን አሜሪካ ሕዝብ የብሔራዊ አርነት ንቅናቄ - - - - 70
  - ብርሃኑ ዘራሁን
- የነጋድራስ ገ/ሐይመት ባይከዳኝ የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ አስተሳሰብ - - - - 84
  - አየለ ዘውዳ

በኢ.ሠ.ፓኦ ማዕከላዊ ኮሚቴ

ርዕዮተ ዓለም መምሪያ እየተዘጋጀ በየሦስት ወር የሚወጣ ።

አድራሻ

የፖስታ ሣጥን ቁጥር — 80001
የስልክ ቁጥር — 113000

INFINIX HOT 8 | 13MP
AI TRIPLE CAMERA

INFINIX HOT 8 | 13MP
AI TRIPLE CAMERA

የማርክሳዊ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ግንዛቤ

አምሀ ዳኘው

«ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሰፋ ባለ ግንዛቤው ፡ በኅብረተሰብ ውስጥ ሰው ለኑሮው የሚያስፈልጉትን ማቴሪያላዊ ነገሮች የሚያመርት በትና የሚለዋወጥበትን ሕግ የሚያጠና ሳይንስ ነው—በታሪክ በተወሰነ ሥርዓት ማኅበር ውስጥ ካለው የአመራረትና የልውውጥ ዘዴ ፡ ለዚህም መከሰት ምክንያት ከሆኑ ታሪካዊ ሁኔታዎች ጋር ያለው የምርት ክፍፍል ዘዴ ለብር ይወሰናል »¹

የማርክሳዊ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ እንደ ግናቸውም ግንብራዊ ሳይንስ (ታሪክ ህግ ፤ ፍልስፍና ወዘተ. . .) ስለ ሕብረተሰብ ሕይወት የተወሰነ ገጽታ የሚያጠና ሳይንስ ነው ። የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ስለ ማቴሪያላዊ ሀብት ግንብራዊ አመራረትና ስርዓት ማጥናቱም ከሌሎች ግንብራዊ ሳይንሶች ይልቅ ለየት ያለ ቦታ እንዲሰጠው ያደርገዋል ። ምክንያቱም በታሪክ ውስጥ ሰው ለኑሮው የሚያስፈልገውን ነገር ማምረቱ ፤ ከሁሉም ነገር ይልቅ ተቀዳሚና ለኅብረተሰቡም እድገት መሠረት በመሆኑ ነው ። ይህንንም መሠረታዊ ሃሳብ ማርክስ እንደ ሚከተለው አቅርቦታል።

«ሰው ስለ ፖለቲካ ፤ ስለ ሳይንስ ስለ ሰነዎብ ስለ ሃይማኖት ወዘተ— ከማሰቡ በፊት በመጀመሪያ መብላት መጠጣት መጠለያና ልብስ ማገኘት ይኖርበታል »²

የማርክሲስት ሌኒኒስት ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ስለ ኅብረተሰብ የኢኮኖሚ እድገት ፤ ማቴሪያላዊ ሀብት በማምረት ሂደት ውስጥ በሰዎች መካከል ስለሚፈጠረው የኢኮኖሚ ግንኙነት የሚያጠና ፤ የመላውን ሠርቶ አደር ሕዝብ ጥቅም ለማስከበር የሚደረገውን ትግል ፈር የሚያስይዝ ፤ ተበዝባኝ መደቦችና ጭቁን ሕዝቦች ለማኅበራዊና ለኢኮኖሚያዊ ፍትህ እንዲሁም ለሐቀኛ የፖለቲካ ነጻነት የሚያካሂዱትን የመደብ ትግል የማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ይዘት አብራርቶ የሚያቀርብ ፤ በብዝበዛ ላይ የተመሠረተው የካፒታሊስት የኢኮኖሚ ሥርዓት በውስጡ በሚነሱት የማይታረቁ ቅሪጾች ምክንያት እንዴት እየተዳከመ ሄዶ በመጨረሻም እንደሚገረሰስ እና ቦታውን ለሶሻሊዝም እንደሚለቅ የሚያስረዳ ሳይንስ ነው ።

የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ካፒታሊዝም የግዴታ ቦታውን ለሶሻሊዝም እንደሚለቅ መጠቀም ብቻ ሳይሆን ለሶሻሊዝም ግንባታ ንድፈ ሃሳባዊ መርሐግብርና ተግ

ባራዊ መመሪያም ይሰጣል ። በዚህም ሂደት ውስጥ የሠራተኛውን መደብ ተልዕኮ ከማብራራቱም በላይ ፣ የካፒታሊስት ሥርዓት ጊዜው ያለፈበት እንደሆነና የሰውን ልጅ መሠረታዊ ችግሮች ሊፈታ የማይችል ሥርዓት እንደሆነ ፣ እንዲሁም ኢምፔሪያሊዝም በባህሪው ጠብ አጫሪና ዓለምን ወደ ጥፋት ለመግፋት የሚቃጣ መሆኑን ፣ ለዚህም የጥፋት መልክተኛ ተልዕኮው የኢኮኖሚ መንስኤ የሆነው የሞኖፖል ጠባዩ እንደሆነ የምንረዳበት ሳይንስ ከመያዙም በላይ በአጠቃላይ የቡርገዋውን ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ኢሳይንሳዊነት ግልጽ አድርጎ ያሳያል ።

የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ከማናቸውም ቅድመ ሶሻሊስት የምርት ግንኙነቶች ይልቅ የሶሻሊስት የምርት ግንኙነት ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ፍትህ የሰፈነበት የምርት ግንኙነት እንደሆነ ፣ ከካፒታሊዝም ወደ ሶሻሊዝም የሚደረገው ሽግግር ህግን የተከተለ ሽግግር እንደሆነ ፣ የሚመሠረተውም የሶሻሊስት መንግሥት የኢኮኖሚና ማኅበራዊ ፖሊሲዎች የሚደጋገፉና የተዋሐዱ እንደሆኑ ፣ የሀገር ብልጽግናና የኢኮኖሚ ዕድገት የሚገኘው ሳይንስና ቴክኒኮሎጂን በማስፋፋት የሥራ ምርታማነትን በየጊዜው እንዲጨምር በማድረግ ማኅበራዊ ምርትን በማሳደግ ብቻ እንደሆነ የሚያስረዳን ሳይንሳዊ ንድፈ ሃሳብ ነው ።

ከዚህ በተጨማሪ በሶሻሊስት የኢኮኖሚ ግንባታ ሂደት ውስጥ የሚነሱ ችግሮች በሶሻሊስት መንግሥት የማዕከላዊ ፕላን ፣ በሳይንሳዊ የኢኮኖሚ አስተዳደርና በሰፊው ሕዝብ የመፍጠር ችሎታ ሊቃለሉ እንደሚችሉ ያስረዳል ።

የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የምርት ግንኙነት ሳይንስ ነው

የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የምርት ግንኙነት ሳይንስ እንደመሆኑ የምርት ግንኙነት ከምርት ኃይልና ከላዕላይ መዋቅሩ ጋር ያለውን ግንኙነት ፣ ግንኙነቱንም የሚወስነውን ሕግ ያጠናል ። ሌኒን ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የምርት ግንኙነት ሳይንስ መሆኑን ሲያስረዳ «ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ታዳጊ በሆኑ ታሪካዊ ስርዓቶች ውስጥ ስለአለው

ማህበራዊ የአመራረት ዘዴቢ የሚያጠና ሳይንስ ነው ። ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በታሪክ በተወሰኑ ስርዓተ ማህበሮች ውስጥ ስለአሉ የምርት ግንኙነቶች አነሳስ ፣ እድገትና እየተዳከሙ የመምጣታቸውን ሂደት የሚገልጽ ትምህርት ነው ።» ብሏል ።

የምርት ግንኙነት ማለት ደግሞ በማህበራዊ የምርት እንቅስቃሴ ውስጥ ሰዎች በማምረት ፣ በመለዋወጥ ፣ በመከፋፈልና በፍጆታ ሂደት ውስጥ እርስ በርሳቸው የሚፈጥሩት ግንኙነት ማለት ነው ። በምርት ሂደት ውስጥ ሰዎች ከተፈጥሮ ጋር ብቻ ሳይሆን በመካከላቸውም የተወሰነ ግንባራዊ ግንኙነት ይመሠርታሉ ። የሚመሠረተውም ግንኙነት በመሠረቱ የምርት ግንኙነት ወይም የኢኮኖሚያዊ ግንኙነት ይባላል ። ይህም የምርት ግንኙነት የንብረት ግንኙነትን (Property Relationship) ያጠቃልላል ።

ምርትን ከምርት መገልገያ ነጥሉ ለማየት እንደማይቻል ሁሉ ፣ በአንጻሩ ፣ የምርት መገልገያን ደግሞ ከምርት መገልገያ ባለቤትነት ነጥሉ ለማቅረብ ያዳግታል ። የተወሰነ ዓይነት የማምረቻ መሣሪያዎች ባለቤትነት ሳይኖር ምርት ሊከናወን አይችልም ።

የምርት እንቅስቃሴው ውጤት በንብረተኝነት ውስጥ በተወሰነ መንገድ መከፋፈሉን የሚወስነው በዚህ ኅብረተሰብ ውስጥ የምርት ማከናወኛው ባለቤትነት የተከፋፈለበት ዘዴቢ ነው ። ሰዎች በምርት እንቅስቃሴ ውስጥ ከማምረቻ መሣሪያዎች ጋር ያላቸው ግንኙነት (ባለቤትነት ቢኖራቸውም ባይኖራቸው) የንብረት ግንኙነት ይባላል ። የንብረት ግንኙነት የሰው ኃይል ከምርት ማከናወኛ ጋር የሚዋሐድበትን ዘዴቢ ከመጠቀሙም በላይ ፣ በንብረተኝነት ውስጥ ያለውን የመደብ ክፍፍልም ያመለክታል ።

ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የኢኮኖሚ ይዘት ባለው የምርት ግንኙነት ጥናት ላይ የሚያተኩር ቢሆንም ፣ በምርት ግንኙነት ውስጥ ዋነኛውን ቦታ ይዞ የሚገኘውን የንብረት ግንኙነት ዓይነትና የግንኙነቱንም የመደብ ይዘት የሚወስነውን የፖለቲካ ሥልጣን ጠባይም ይመለከታል ።

የምርት ግንኙነት አጠቃላይ ማኅበራዊ ምርት በኅብረተሰቡ የተለያዩ መደቦች መካከል የሚከፋፈልበትን ዘዴና የፍጆታውን ዘዴ ይወስናል ። የክፍፍሉና የፍጆታው ዘዴ ደግሞ በበኩሉ በኅብረተሰብ ውስጥ ባለው የአመራረት ዘዴና የምርት ዘንቅ ስቃሲ ላይ ተጽዕኖውን ያሳድራል ። የተለያዩ ኅብረተሰቦች ውስጥ የምርት ግንኙነቶች የተለያዩ ቢሆኑም በመሠረቱ ግን የምርት ግንኙነት ዓይነቶችን በሁለት ለመፈል ይቻላል ።

አንደኛው የምርት ግንኙነት ዓይነት ዘብዝበዛ ላይ የተመሠረተ ሲሆን ሁለተኛው ዓይነት ደግሞ እርስ በርስ በመረዳዳና በመደጋገፍ ላይ የተመሠረተ ነው ። ባሪያው አሳዳሪ ፣ የፊውዳሉና የካፒታሊስቲ ሥርዓት የምርት ግንኙነቶች በአንደኛው ውስጥ ሲመደቡ የሶሻሊስቲ የምርት ግንኙነት ደግሞ ከሁለተኛው የምርት ግንኙነት ዓይነት ውስጥ ይወድቃል ።

ባጠቃላይ ግን በመደብ በተከፋፈለ ኅብረተሰብ የምርት ግንኙነት የሚከሰተው በመደቦች መካከል ባለው ግንኙነት አኳያ ነው ። የምርት ግንኙነት ይዘት የሚወሰነው የምርት ኃይሎች በደረሱበት የዕድገት ደረጃ ነው ። የምርትም ዕድገት የሚመነጨው ከምርት ኃይሎች ዕድገት ደረጃ ነው ። በአንድ ስልተምርት ውስጥ ከሚገኙት ሁለት ክፍሎች መካከል ማለትም ከምርት ኃይሎችና የምርት ግንኙነቶች የምርት ኃይል ፈጠን ያለ ርምጃ ስላለው የተወሰነ የምርት ኃይል ዕድገት ከቀድሞው ለየት ያለን የምርት ግንኙነት ይጠይቃል ። እንደዚህ ሲባል ግን የምርት ግንኙነት በምርት ኃይል ላይ ምንም ተጽዕኖ አያሳድርም ማለት አይደለም ። ለተወሰነ ወቅት የምርት ኃይል ዕድገትና የምርት ግንኙነት በሚጣጣሙበት ጊዜ የምርት ግንኙነት ለምርት ኃይሎች ዕድገት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደርጋል ።

የሆነ ሆኖ በምርት ኃይሎች ፈጣን ዕድገት የተነሳ በምርት ግንኙነትና በምርት ኃይሎች መካከል አለመጣጣም በሚከሰትበት ጊዜ በሁለቱ መካከል ቅራኔ ይነሳና አሮጌው የምርት ግንኙነት ለአዲስ የምርት ግንኙነት ቦታውን እንዲለቅ ይገደዳል ። ይህ የምርት ግንኙነትና የምርት

ኃይሎች አለመጣጣም ለማኅበራዊ አብዮት መቀስቀስ የኢኮኖሚ መሠረት ይሆናል ። የአዲስ የምርት ግንኙነት መከሰትም የአዲስ ስልተምርትን መመሥረት ያበስራል ።

ለምሳሌ ከየካቲት 66 የኢትዮጵያ አብዮት በፊት በነበረው የፊውዳሉ ቡርጅ ሥርዓት ውስጥ የነበረው አርሶአደር በፊውዳሉ አድኃሪ የምርት ግንኙነት ሳቢያ እስከ ሰባ አምስት በመቶ የሚሆነውን የጉልበቱን ፍሬ ለባለመሬቱ እንዲገብር ተደንግጎ እንደ ነበር ይታወሳል ። የተረፈችው ከሱና ከቤተሰቦቹ ፍጆታ ውጭ ለመሆን ስለማትችልና እንዲያውም በአብዛኛው የሱና የቤተሰቡን ፍጆታ የማታረክ እንደ ነበረችም ግልጽ ነው ። ለምሳሌ አርሶአደር የሚያስቀምጠው ትርፍ ምርት ሊኖረው ቢችልም እንኳ ፣ ያገኘውን ትርፍ ምርት ገበያ አውጥቶ በመሸጥ ባገኘው ገንዘብ ለፍጆታ ከሚያስፈልገው የኢንዱስትሪ ውጤት በተጨማሪ ምርታማነቱን በማሳደግ ከፍተኛ ምርት ቢያመርት ባላባቱ የአዝመራው ወቅት ሲደርስ እማሳው ላይ በመገኘት በሚያገኘው ምርት ላይ ከቀድሞው በዛ ያለ የዓይነትም ሆነ እንደ እየአካባቢው የገንዘብ ግብር ስለሚጭንበት ፣ ግብሩን ከፍሎ የሚቀረው ምርት በቀድሞው የማምረቻ መሣሪያና የአስተራረስ ዘዴ ሲጠቀም በነበረበት ጊዜ ከሚያገኘው እምብዛም አይለይም ነበር ። በመሆኑም አርሶአደር የምርት ኃይሎችን ለማሳደግ የሚገፋፋው ነገር አይኖርም ።

በዚህ ዓይነት ሁኔታ ከአብዮቱ በፊት በኢትዮጵያ ውስጥ የነበረው የፊውዳል የምርት ግንኙነት የምርት ኃይሎችን በማቆርቆድ ረገድ ምን ያህል ከፍተኛ ሚና ይጫወት እንደ ነበር ለማየት ይቻላል ። ይህ የማቆርቆዝ ሂደት ለረጅም ጊዜ የተከናወነ ከመሆኑም በላይ በእርሻው ክፍለኢኮኖሚ የምርቱ ዕድገት እየጨመረ ከመጣው የሕዝብ ብዛት ጋር ሲነጻጸር አነስተኛ በመሆኑ ፣ ሰፊውን ሕዝብ ለረሀብ ፣ ለችግር ፣ ለበሽታና ለእርዛት ሊዳርገው በቅቷል ።

በኢትዮጵያ ተጨባጭ ሁኔታ ይህ ከላይ የተገለጸው ፣ ሁልጊዜ ታዳጊና ወደፊት መራመድ ባለበት የምርት ኃይልና እድገቱንም ገቶ በያዘው የፊውዳል የምርት ግን

ኛነት መካከል ቅራኔ መነሳቱ የማይቀር መሆኑንም ያሳያል ። ይህ ቅራኔ ለየካቲት 66 አብዮት መነሳት ምክንያት ሲሆን ፤ የየካቲት 1967 አብዮታዊ የመሬት አዋጅ ይህን ቅራኔ በመፍታት ፤ አሮጌው የፊው ፋል የምርት ግንኙነት ለአዲስ ዓይነት የምርት ግንኙነት ቦታውን እንዲለቅ አድርጓል ።* በአጠቃላይ በምርት ኃይሎችና የምርት ግንኙነት መካከል የነበረው አለመጣጣም ፤ በኢትዮጵያ ተጨባጭ ሁኔታ ፤ በሕዝባዊ አብዮት መቀስቀስ የኢኮኖሚ መሠረት መሆኑን መገንዘብ ይቻላል ።

የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የኢኮኖሚ ሕጎችን ያጠናል

እዚህ ላይ ለማብራራት የሚፈለገው ዋናው ቁም ነገር የምርት ግንኙነት ይዘት የሚከሰተው በኢኮኖሚ ሕጎች አማካይነት እንደሆነና ትክክለኛ የኢኮኖሚ ሕጎች ግንዛቤ ደግሞ ለትክክለኛው የኢኮኖሚ ፖሊሲ መነደፍ መሠረት እንደሆነ ለመጠቀም ነው ። በርግጥ የኢኮኖሚ ሕጎች በምርት እንቅስቃሴ ውስጥ በሰዎች አማካይነት ይገለጻ እንጂ በመሠረቱ ነባራዊነት አላቸው ።

ቀደም ሲል እንደተጠቀመው የምርት ግንኙነት እንደዚሁ ግብታዊ በሆነ መንገድ የሚከሰት ሳይሆን የሚነሳው የተወሰነ የምርት ኃይል ዕድገትን መሠረት በማድረግ ነው ። የኢኮኖሚ ሕጎችም ከምርት ግንኙነቶች የሚመነጩ እንደ መሆናቸው መጠን ተጨባጭነታቸው የሚወሰነው በዚሁ አንጻር ነው ። የኢኮኖሚ ሕጎች ነባራዊነት አላቸው ሲባል ፤ ሰው እንደ ፈለገ የሚሠራቸውና የሚሸራቸው ሳይሆኑ እንደ ተፈጥሮ ሕጎች የራሳቸው የሆነ ባህርይ ያላቸው ፤ ሰው በመጀመሪያ ደረጃ

ነባራዊ ህልውናቸውን ተገንዝቦ በሳይንስና በቴክኒክ ልማት ዕድገት ላይ በመመርኮዝ ለራሱ በሚያመች መንገድ ሊገለገልባቸው እስካልቻለ ድረስ እንደዚሁ በፍላጎት ብቻ ሊያስወግዳቸው አይችልም ማለት ነው ።

እንደዚህ በሚባልበት ጊዜ አንዳንድ የኢኮኖሚ ሕጎች ከታሪክ አንጻር አላፊ መሆናቸውን በመዘንጋት አይደለም ። አብዛኞቹ የኢኮኖሚ ሕጎች በጊዜው ካለው የምርት ግንኙነት የሚመነጩ እንደ መሆናቸው መጠን ያ በታሪክ የተወሰነ የምርት ግንኙነት ቦታውን ለሌላ አዲስ የምርት ግንኙነት ሲለቅ ፤ ከቀድሞው የምርት ግንኙነት የመነጨ የኢኮኖሚ ሕጎች በአዲሱ የምርት ግንኙነት ውስጥ ለሚነሱ የኢኮኖሚ ሕጎች ቦታቸውን ይለቃሉ ። እስከ ዚያው ድረስ ግን ቋሚነት ስለአላቸው ሰው እንደፈለገ ሊቀያይራቸው አይችልም ለማለት ነው ።

የኢኮኖሚ ሕጎችን ነባራዊነት ማጥናት የኢኮኖሚ ሳይንስ ዋነኛውና ተቀዳሚው ተግባር ነው ። የኢኮኖሚ ሕጎችን ነባራዊነት አለመገንዘብ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴን ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ ለመመርመር አለመፈለግን የሚያመለክት ከመሆኑም በላይ ሳይንሳዊ የሆነ የኢኮኖሚክ ፖሊሲ እንዳይነደፍ በማድረግ የሚተላለመው የፖለቲካ መስመር በጀብደኝነት የተበከለ እንዲሆን ያደርጋል ። በተለይ ከሶቬዲያሊስት ኢኮኖሚ ግንባታ አንጻር ለኢኮኖሚ ዕድገት ትክክለኛ ፖሊሲ ለመቀየስ በኢኮኖሚው ፤ በፖለቲካው ፤ በማኅበራዊ ኑሮውና በባህሉም አንጻር መኖር የሚገባውን የተያያዘና ውስብስብ የሆነ ሂደት መገምገም ያስፈልጋል ። ሌሊን ፖለቲካ ተጨምቆ የወጣ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ውጤት ነው በሚልበት ጊዜ በሳይንሳዊ የማሌ ፖለቲካ ኢኮኖሚ ግምገማ ላይ ያልተገነባ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ነጸብራቁ የሆነውን የፖለቲካ መስመር የተዛባ እንደሚያደርገው ለመጠቀም ነው ።

ስለ ኢኮኖሚ ሕጎች ከተነሳ አይቀር በመጠኑም ቢሆን ዘርዘር ባለ ሁኔታ ማቅረቡ ተገቢ ነው ። የኢኮኖሚ ሕጎች በሶስት የተለያዩ ክፍሎች ሊመደቡ ይችላሉ ። እነሱም ፤

ሀ) አንድ የተወሰነን ሥርዓተ ማኅበር ብቻ የሚያገለግሉ የኢኮኖሚ ሕጎች

* ስር ነቀል የሆነው የየካቲት 1967 የመሬት አዋጅ በኢትዮጵያ አብዛኞቹ ቦታዎች የፊውዳሉን የምርት ግንኙነት ያንኮታኮተው ሲሆን ፤ በምትኩ በገጠር የሶቬዲያሊስት የምርት ግንኙነት እንዲከሰት አላደረገም ። ፀረ ፊውዳልና ዲሞክራሲያዊ ለውጥ እንደመሆኑም ሊያደርግ አይችልም ። ስለዚህ ጉዳይ በዚሁ መጽሔት የወደፊት እትም ላይ እንመለስበታለን ።

ለ) ከአንድ በላይ የሆኑ ሥርዓተ ማኅበሮችን የሚያገለግሉ የኢኮኖሚ ሕጎች

ሐ) ሁሉንም ሥርዓተ ማኅበሮች የሚያገለግሉ የኢኮኖሚ ሕጎች ናቸው።

በሀ) ተራ ቁጥር ላይ ለተጠቀሰው የኢኮኖሚ ሕግ እንደ ምሳሌ ሊወሰድ የሚችለው የትርፍ እሴት ሕግ (The Law of Surplus Value)* ነው። የትርፍ እሴት ሕግ የካፒታሊስት ኢኮኖሚ የሚወራበት ዋነኛው የኢኮኖሚ ሕግ እንደ መሆኑ መጠን የካፒታሊስቱ ኢኮኖሚ ቦታውን ለሶሺያሊስቱ ኢኮኖሚ በሚለቅበት ጊዜ ሕልውናው የሚያከትም ሕግ ነው። እስከዚያው ድረስ ማናቸውም ካፒታሊስት የትርፍ እሴትን ሕግ በመጻረር እሠራለሁ ቢል ካፒታሊስት ሆኖ ለመቆየት አይችልም። በሌላ በኩል ይህ የትርፍ እሴት ሕግ በካፒታሊስቱ ሥርዓት ውስጥ በሚካሄደው የመደብ ትግል ላይ ከፍተኛ ተጽእኖ ያደርጋል። የወዝአደሩ መደብ የማ.ሌ ፓርቲው ይህ ለወዝአደሩ መደብ ብዝበዛ ምክንያት የሆነው የኢኮኖሚ ሕግ መንስኤው የካፒታሊስት የምርት ግንኙነት መሆኑን ስለሚገነዘብ መላውን ሠርቶአደር ሕዝብ በማስተባበርና በመምራት የሶሺያሊስት አብዮቱን በማካሄድ ብዝበዛ የሌለበት የምርት ግንኙነት እንዲመሠረት ይታገላል።

በዚህ በሀ/ ተራ ቁጥር ውስጥ የሶሻልያሊስቱን ኢኮኖሚ ብቻ በማገልገል እንደ ምሳሌነት የሚጠቀሱ የኢኮኖሚ ሕጎች አሉ። ከእነሱም መካከል በሶሺያሊስት ሥርዓት ውስጥ በየጊዜው እያደገ የሚሄደውን የሰፊውን ሠራተኛ ሕዝብ ፍላጎት የማሟላት ሕግ፣ የብሔራዊ ኢኮኖሚ ሚዛናዊና የተመጣጠነ የእድገት ሕግ፣ ከእያንዳንዱ እንደ ችሎታው ለእያንዳንዱ እንደ ሥራው የመክፈል ሕግና የሶሺያሊስት ክምችት ሕግ ይገኙበታል። እነዚህን የሶሺያሊስት የኢኮኖሚ ሕጎች በትክክል

* የትርፍ እሴት ሕግ (The Law of Surplus Value) በእሴት የጉልበት ንድፈ ሐሳብ ላይ የተመሠረተ ሕግ ሲሆን፤ በካፒታልና በጉልበት መካከል ያለው ግንኙነት፤ ከላይ ሲታይ፤ ካፒታል ለጉልበት ተገቢ የሆነ ክፍያ (on the basis of equivalent exchange) ካደረገ በኋላ፤ ከተገቢ ክፍያ በስተጀርባ ካፒታል ጉልበትን እንደሚበዘብዝ የሚያስረዳ የኢኮኖሚ ሕግ ነው።

መረዳት እና በተግባር መተርጎም የሶሺያሊስት የኢኮኖሚ ፕላን ቅድመ ሁኔታ ነው።

በ(ለ) ተራ ቁጥር ለተጠቀሰው የኢኮኖሚ ሕግ ዓይነት በምሳሌነት ሊጠቀስ የሚችለው የእሴት ሕግ ነው። (The Law of Value)* ነው። የእሴት ሕግ የሸቀጥ ምርት ባለበት ማናቸውም የኢኮኖሚ ሥርዓት ውስጥ ባለው የምርት እንቅስቃሴ ላይ ተጽእኖ የሚያደርግ የኢኮኖሚ ሕግ ነው። በሶሺያሊስቱም ኢኮኖሚ ውስጥ ቢሆን የሸቀጥ ምርት ስለ አለ ኢኮኖሚውን በእቅድ ለመምራት የፕላን ነዳሬ ክፍሎች በፕላኑ ውስጥ የእሴት ሕግን ተጽእኖ ማገናዘብ ይኖርባቸዋል። የሸቀጥ ምርት በሚጠፋበት በከፍተኛው የኮሚኒስት የእድገት ደረጃ የእሴት ሕግም አብሮ ይጠፋል። እስከዚያው ድረስ ግን የሸቀጥ ምርት በመጀመሪያ ከተስፋፋበት ከባሪያው አሳዳሪ ሥርዓት ጀምሮ እስከ ሶሺያሊስቱ የኢኮኖሚ ሥርዓት ድረስ የእሴት ሕግ በማናቸውም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ውስጥ ተጽእኖውን ያሳድራል። ተጽእኖውም የሚከሰተው በሸቀጦች የዋጋ ሥርዓት (Price System) አማካይነት ነው።

በ(ሐ) ተራ ቁጥር ላይ ለሰፈረው የኢኮኖሚ ሕግ እንደ ምሳሌ ሊጠቀስ የሚችል የኢኮኖሚ ሕግ የሥራ ምርታማነትን በየጊዜው የማሳደግ ሕግ ነው። ይህ የኢኮኖሚ ሕግ በማናቸውም ሥርዓተ ማኅበር ውስጥ (የኮሚኒስቱንም ሥርዓት ጨምሮ) ከፍተኛ ተጽእኖ የሚያደርግና ተግባራዊ መሆን ምያለበት ነው። ይህ ሕግ ተግባራዊ በማይሆንበት ጊዜ የምርት ኃይሎች ዕድገት እየተገታ መምጣቱን፤ የምርት ውጤት ማቆልቆሉን የሚጠቁም ስለሆነ ተጻራሪ መደቦች እስካሉበት ጊዜ ድረስ ለማኅበራዊ አብዮት መቀስቀስ ምክንያት ሲሆን ተጻራሪ መደቦች ከጠፉ በኋላ ሰው ከተፈጥሮ ጋር የሚያደርገው ትግል በማያቋርጥ ሁኔታ መቀጠል እንደሚኖርበት ይጠቁማል።

* የእሴት ሕግ (The Law of Value) የሸቀጥ ምርት የኢኮኖሚ ሕግ ሲሆን፤ ተመርተው የሚሸጡ ሸቀጦች እነሱን ለመሥራት በፈሰሰው ማኅበራዊ ተቀባይነት ባለው የሥራ ኃይል መጠን መለዋወጣቸውን የሚቆጣጠር ሕግ ነው።

የማ.ሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የኢኮኖሚ ሕጎችን የሚያጠና ከመሆኑም በላይ ተግባራዊ ሊሆኑ የሚችሉት በሳይንሳዊ የፕላንና የኢኮኖሚ የአስተዳደር ዘዴ ሲደገፉ እንደሆነ ያስረዳል ። የፓርቲና የመንግሥት የኢኮኖሚያዊ ፖሊሲዎች በነባራዊ የኢኮኖሚ ሕጎች ዕውቀት ላይ መገንባት እንደሚኖርባቸው ይጠቁማል ። ለመንግሥት የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ አመራር የሚሰጠው የፓርቲው የኢኮኖሚያዊ ፖሊሲ ከሳይንሳዊ የኢኮኖሚ ንድፈ ሐሳብ የሚመነጭ በመሆኑ የማ.ሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ለሶሻሊስት የፕላን ሳይንስ ተጨባጭ የሆነ ንድፈሃሳብ መሠረት ይሆናል፤ መሆንም ይኖርበታል ። ሶሻሊስት የፕላን ሳይንስ ለፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ንድፈ ሐሳብ ከታጠቀ የኢኮኖሚ ሕጎችን በተግባር ለመተርጎም ትክክለኛ የአሠራር ዘዴ ይነድፋል፤ የኢኮኖሚው የዕድገት እቅድ ተግባራዊ የሚሆንበትን መንገድ ይጠቁማል ።

የሽግግር ወቅት የኢኮኖሚ ሕግ

የሶሻሊስት ሥርዓት ኢኮኖሚ ሙሉ በሙሉ ባልተገነባበት የሶሻሊስቱ የምርት ግንኙነት ባልሰፈነበት በሽግግር ወቅት ያለውን ወይም መኖር የሚገባውን ዋንኛውን የኢኮኖሚውን አንቀሳቃሽ ኃይል ወይም ሕግ መገንዘብ በጣም አስፈላጊ ነው ። እንደ የአገሮቹ የዕድገት ደረጃ ሊያጥርም ሊረዝምም በሚችል የሽግግር ወቅት ጊዜ ስለሚኖረውና ትኩረት ስለሚያስፈልገው የኢኮኖሚ ሕግ ምንነት ከማውሳት በፊት፤ ይህ ሕግ ለመኖር የሚችልበትን የሶሻሊስት ኢኮኖሚክ ሁኔታ ማብራራቱ ተገቢ ነው ።

በመሠረቱ የሽግግር ወቅት ምን ማለት ነው? ዓላማውስ ምንድን ነው? የሽግግር ወቅት በተለይም በመጀመሪያው ጊዜ ተንሰራፍቶ በሚገኘውና ተደላድሎ የያዘውን ቦታ ላለመልቀቅ በሚታገለው ቅድመ ሶሻሊስት የምርት ግንኙነትና ዋና ዋና የምርት ማከናወኛዎች የመንግሥት ንብረት መሆን በሚጀምሩበት ጊዜ በእንጭጭነት በሚከሰተው የሶሻሊስት የምርት ግንኙነት መካከል ከፍተኛ ትግል የሚካሄድበት ወቅት ነው ። ትግሉም በሽግግሩ ወቅት ከሶሻሊስቱ የኢኮኖሚ ይዞታ ይልቅ ተስፋፋቶ የሚገኘውን የሶሻሊስት ያልሆነ ይዞታ (ማለትም የካፒታሊስት፤ የአነስ

ተኛ ሸቀጥ አምራቾችና ቅድመ ፊውዳል የኢኮኖሚ ይዞታ) ደረጃ በደረጃ በሶሻሊስት የኢኮኖሚ ይዞታ ለመተካት የሚደረግ ትግል ነው ። ዓላማውም ባጭሩ ለዳበረ ሶሻሊዝም መሠረት በመጣል የሶሻሊስት ኢኮኖሚን መገንባት ነው ። የሶሻሊስት ኢኮኖሚ መገንባት ማለት ደግሞ የሶሻሊስቱን የምርት ግንኙነት ማዳበርና የተለያዩትን ክፍላተ ኢኮኖሚዎች በዘመናዊ የማሽን የአመራረት ተቋም እንዲታጠቁ ማድረግ ማለት ነው ።

ይህን ለማድረግ ከፍተኛ የመዋሕሰ ነዋይ መጠን ማስፈለጉ ግልጽ ነው ። ይሁንና የተገኘውንም ያህል ቢሆን የሶሻሊስት ኢኮኖሚ መሠረት በመጣሉ እንደ በትክክል ጥቅም ላይ መዋሉንና አለመባከኑን ማረጋገጥ ከዚህ ነጥብ ጋር የተያያዘ ነው በመሆኑም ከዚህ ከተነሳን በሽግግሩ ወቅት ያለውና መኖርም ያለበት ዋንኛው የኢኮኖሚ ሕግ የቅድመ ሶሻሊስት የጥሪት ክምችት ሕግ (Primary Socialist Accumulation) መሆኑ ግልጽ ይሆናል ። የቅድመ ሶሻሊስት የጥሪት ክምችት ሕግ የተባለው ከሶሻሊስት የጥሪት ክምችት ሕግ የተለየ መሆኑን ለማመልከት ነው ። የሶሻሊስት የጥሪት ክምችት የሚገኘው ከሶሻሊስት የኢኮኖሚ ይዞታ ውስጥ ሲሆን የሚውለውም ለሶሻሊስት የተስፋፋ እርባታ ነው። የቅድመ ሶሻሊስት የጥሪት ክምችት በሽግግሩ ወቅት ለማድረግ ከሚታገለው የሶሻሊስት የኢኮኖሚ ይዞታ ባብዛኛው ሊገኝ አይችልም ። ምክንያቱም በሽግግሩ ወቅት የሶሻሊስት የኢኮኖሚ ይዞታ የሚያተኩረው መሠረተ ልማት በመዘርጋቱ ላይ ስለሆነና ይኸም ሁኔታ በአጭር ጊዜ ውስጥ አስፈላጊ የሆነውን የጥሪት ክምችት ሊያስገኝ ባለመቻሉ ነው ። በመሆኑም በሽግግሩ ወቅት ከመሠረተ ልማት በተጨማሪ ለኃይል ማመንጫና ለኢንዱስትሪ ግንባታ የሚያስፈልገው፤ ከሀገር ውስጥ መገኘት ካለበት የጥሪት ክምችት አብዛኛው መመንጫት ያለበት በዚሁ በሽግግር ወቅት ካልጠፋውና ተንሰራፍቶ ከሚገኘው ቅድመ ሶሻሊስት ከሆነው የካፒታሊስትና የጥቃቅን ሸቀጥ አምራቾች ይዞታ፤ በተለይም እንደ ኢትዮጵያ ባሉ ኢኮኖሚያቸው በእርሻ ላይ በተገነባ አገሮች ከእርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ ነው ። የእርሻው ክፍለ ኢኮኖሚ ይህን ለማድረግ እንዲችል በቅድሚያ በአ

ራሾች የጎብረት ሥራ ማግኘት መደራ
ጋት ይኖርበታል ።

ለሶሻሊስት የኢኮኖሚ ግንባታ አስፈ
ላጊ የሆነው የጥሪት ክምችት ሊገኝ የሚ
ለው ግንባታውን የሚያከናውነው መን
ገሥት በሚከተለው የኢኮኖሚ ፖሊሲ
ግካይነት ነው ። የመንግሥት የኢኮኖሚ
ፖሊሲ ደግሞ የገቢና የወጭ (Fiscal)
ፖሊሲን ፣ የዋጋ ፖሊሲን ፣ የውጭና የሀ
ውስጥ ንግድ ፖሊሲን ፣ የብድርና
ዘጠቃላይ የፋይናንስ ፖሊሲን እንዲሁም
የሰው ኃይል ስርጭት ፖሊሲን የሚያጠ
ቃልል መሆን ይኖርበታል ። እነዚህ በመ
ንግሥታዊ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ውስጥ የታ
ች ንኡሳን ፖሊሲዎች ተግባራዊ በሚ
ሉበት ጊዜ በሽግግሩ ወቅት ካለው ዋንኛ
የኢኮኖሚ ሕግ ማለትም ከቅድመ ሶሻ
ሊስት የጥሪት ክምችት ሕግ ጋር የተገና
ዘቡና እሱን የሚያጠናክሩ መሆናቸው ሊረ
ጋገጥ የሚችለው ፓርቲው ለመንግሥታ
ዊው የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ በሚሰጠው
አመራር አማካይነት ነው ።

የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የመደብ ይዘት አለው

በጽሑፉ መግቢያ ላይ እንደተጠቀሰው
የማሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ማግኘት የሆ
ነውን የአመራረት ሥርዓት በማጥናት ያለ
ውን የፖለቲካ ሥልጣን ይዘት የምንረዳ
በት ሳይንስ ነው ። ምክንያቱም ማናቸውም
ሥርዓተ ማግኘት የምርት ኃይል ፣ የምርት
ግንኙነትና የላዕላይ መዋቅሩ አንድ ክፍል
የሆነው የፖለቲካ ሥልጣን በአንድ ላይ
ተዋህደው የሚገኙበት በመሆኑ ነው ።
በተለይም ደግሞ የምርት ግንኙነት በቅድ
ሚያ የሚያተኩረው በተለያዩ ሥርዓተ
ማግኘቶች ውስጥ በሚገኙ ማግኘት መደ
ቦችና የመደብ ግንኙነቶች ላይ እንደመሆኑ
መጠን ፣ የፖለቲካ ኢኮኖሚ በጎብረተሰቡ
ውስጥ ያለውን የኢኮኖሚ ግንኙነት በማ
ጥናት በተለያዩ መደቦች መሠረታዊ ጥቅም
ላይ ያተኩራል ። ለዚህም ነው የማሌ
ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የመደብ ይዘት አለው
የሚባለው ። ሁሉንም መደቦች የሚያቅፍ
አንድ የፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ሊኖር አይ
ችልም ።

በአሁኑ ጊዜ የቡርጂ ኢኮኖሚስቶች
የቡርጂ ርዕዮተ ዓለማቸውንና የቡርጂዋ

ውን መንግሥት ከመደባቸው ጥቅም ጋር
ያልተሳሰሩና ከመደቦች በላይ እንደሆኑ
አርገው እንደሚያቀርቡ ሁሉ የቡርጂዋው
ንም የኢኮኖሚ አመለካከት ሁለንተናዊ ፣
ከመደቦችና ከፓርቲዎች በላይ እንደሆነ
አርገው ለማቅረብ ይሞክራሉ ።

የቡርጂዋው ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ እንደ
አሁኑ ከቡርጂዋው ማግኘት ሳይንስ ውስጥ
ስሙ ከነጭራሹ ጠፍቶ የተለያዩ የኢኮ
ኖሚ ክፍሎችን በሚያጠኑ ቴክኒካዊ የጥ
ናት ዘርፎች ከመዋጡ በፊት የተለያዩ
የዕድገት ደረጃዎችን አልፏል ። የቡርጂዋ
ው መደብ የፊውዳሉን መደብ በመጸረር
ለካፒታሊስት የምርት ግንኙነት የበላይ
ነትና መደቡንም የፖለቲካ ስልጣን ለማስ
ጨበጥ በሚታገሉበት ጊዜ የቡርጂዋ የፖ
ለቲካ ኢኮኖሚስቶች ከዊልያም ፒቲ ጆ
ምሮ እስከ ዴቪድ ሪካርዶ ድረስ ያሉት
ለፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት ሳይንሳዊ
መሠረት ጥለዋል ። በዚህም ወቅት
በዋና ዋና የቡርጂ የፖለቲካዊ ኢኮ
ኖሚ ጠብብቶች አሁን የማርክሲስት ፖለ
ቲካዊ ኢኮኖሚ የጀርባ አጥንት የሆነው
የእሴት የሥራ ንድፈ ሐሳብ (The Labour
Theory of value) ተነደፈ ። ለቡርጂዋ
ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ጥናት ከፍተኛና የመ
ጨረሻ ዕድገት ያስገኘው ዴቪድ ሪካርዶ
የሀብት ሁሉ ምንጭ የሰው ጉልበት መሆ
ኑን አበሰረ ። በዚህ ወቅት ከካፒታሊዝም
ዕድገት አለመደርጅት የተነሳ ወዝአደሩ
በቡርጂዋው አብዮት ውስጥ በመሳተፍ
በካፒታሊስቱ እየተመራ ጸረ ፊውዳል
ትግል ያካሂድ ነበር ።

የካፒታሊስት ሥርዓት ተስፋፋቶ የቡ
ርጂዋው መደብ በፖለቲካውም በኢኮኖ
ሚውም መስክ በፊውዳሉ መደብ ላይ የበ
ላይነቱን ከተቀዳጀ በኋላ በጎብረተሰብ የዕ
ድገት ሂደት ታሪክ ውስጥ ቀደም ሲል የነ
በረው ተራማጅነት እያከተመ የካፒታሊ
ዝም ዕድገት ከፈጠረው የወዝአደሩ መደብ
ጋር ግጭት ይፈጥራል ። ቀደም ሲል የቡ
ርጂዋው የፖለቲካ ኢኮኖሚም አመለካ
ከት በመጠነኛ ደረጃ የነበረውን ሳይንሳዊ
ይዘት ሳያጣ ሲያራምድ የነበረው የእሴት
የጉልበት ንድፈ ሐሳብ ፣ ቡርጂዋው በጎብ
ረተሰብ የዕድገት ሂደት እየተገፋ ከተራማ
ጅነት ወደ አድኃሪነት በተሸጋገረበት
ወቅት በራሱ ላይ የተነጣጠረ መሣሪያ ሆነ
በት ። ቡርጂዋው ከጥፋት ለማምለጥ ሲል

የመግሪያውን አፈመገለጫ አቅጣጫውን መቀየር ነበረበት ። ይህ የፖለቲካ ኢኮኖሚን ጽንሰ ሐሳብ አቅጣጫ የማድበስበስ ፣ በሉም የመቀየር ሂደት ጊዜ የወሰደና ብዙ የቡርኻዋ የኢኮኖሚ ጠበብቶች የተካፈሉበት ሲሆን ፣ በዚህ ሂደት ውስጥ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በመጀመሪያ ደረጃ በተራ (Vulgar) ኢኮኖሚ ፣ በኋላም በማርጅናሊስቶች (Marginalist) አመለካከት እንደተካተደ ነበር ። ተራ (Vulgar) የሆነው የቡርኻዋ ኢኮኖሚ አመለካከት የክላሲካል የቡርኻዋ ፖለቲካ ኢኮኖሚስቶችን በመቃወም ከተለያዩ የንብረት ይዞታዎች በሚመነጩ ገቢዎች መካከል ማለትም በመሬት ፣ በካፒታልና በሥራ ኃይል በአንድ በኩል በወለድ በትርፍና በምንዳ በሌላ በኩል ምንም ዓይነት ግንኙነት እንደሌለና በመካከላቸውም ምንም ዓይነት ቅራኔ እንደማይነሳ አርገው ያቀርቡታል ። አንዳንዶቹ የካፒታሊስቲን ትርፍ በሙሉ ወይም በከፊል እራሱ ካፒታሊስቲ ባፈሰሰው የሥራ ኃይል ሳቢያ እንደተገኘ አርገው ይወስዱታል ። ምንዳ ፣ ትርፍና ወለድ በምርት ሂደት ውስጥ በአንድነት ሥራ ላይ የሚውሉት በመካከላቸው ጥሩ ስምምነት ስለአለ ነው ይላሉ ።

‘ማርጅናሊዝም’ በአሁኑ ጊዜ ተስፋፋቶ የሚገኝ የቡርኻዋ የኢኮኖሚ አመለካከት ነው ። የሚያተኩረውም ግለሰቦች ለሸቀጦች ካላቸው ውስጣዊ ፍላጎትና ጠቀሚታ (Utility) ፣ ይህም ውስጣዊ ጠቀሚታ በሚተመንበት ዘዴ ላይ ነው ። ‘ማርጅናሊስቶች’ የሚመረት ነገር ሳይኖር የሸቀጥ ልውውጥ ሊኖር እንደማይችል በመገንዘብ የኋላ ኋላ በሸቀጦች የአመራረት ዘይቤ ላይ አንዳንድ አስተሳሰቦችን ለመሰንዘር ተገደዋል ።

በመሠረቱ የአመራረቱ ዘይቤ በማምረቻ መግሪያዎች ባለቤትነትና ይህም ባለቤትነት በክፍፍሉ መስክ የሚያሳድረው ተጽእኖ ያለ መሆኑ ግልጽ ሆኖ ሳለ ፣ ማርጅናሊስቶች ግን ያለውን የሀብት አከፋፈል (Resource Allocation) እንዳለ በመቀበል ፣ የሚያተኩሩት በግለሰቦች ስሜታዊ ምርጫዎችና ምኞቶች ላይ ነው ። ከግለሰቦች ስሜታዊ ምርጫዎችም በመነሳት በስሜታዊ መሠረት ላይ ጠቅላላ የኢኮኖሚ ‘ሥርዓት’ ለመፍጠር ይሞክራሉ ። የታወቀው የቡልጋሪያ የፖለቲካ ኢኮኖሚ ሊቅ ፕሮፌሰር ኬሪል ግሪጎርቭ

የኢኮኖሚ አስተሳሰቦች ታሪክ በተባለው መጽሐፉ ውስጥ ስለ ማርጅናሊስቶች የኢኮኖሚ አመለካከት ጭንቀት ሳይኮሎጂና ህሊና ውስጥ የተፈጠሩ ጥሬክ የምርት ክፍፍል ሕግጋት ላይ እንደሚያተኩሩ አብራርቷል ። በተጨማሪም ማርጅናሊስቶች ጥናታቸውን የሚጀምሩት ኢኮኖሚውንና የኢኮኖሚ ዕድገትን ነባራዊ የታሪክ ሂደት አድርገው ሳይሆን ፣ ሜታፊዚካዊ በሆነ መንገድ ግለሰቡን የጥናታቸው ማእከል በማድረግ እንደሆነ ይጠቁማል ።

ይህ ብቻ ሳይሆን ማርጅናሊስቶች ፣ ዋጋን ፣ ገንዘብን ፣ ካፒታልን ፣ መዋሕሰን ይን ፣ ወለድን ፣ ወዘተ. . . በሚገልጹበት ጊዜ ከስሜታዊ ፍላጎትና ጠቀሚታ አንጻር እንደሚነሱ ፣ ከዚህም በመነሳት የካፒታሊስቲ ኢኮኖሚ መሠረታዊ ባህርዮች በሁሉም የኢኮኖሚ ሥርዓቶች ውስጥ እንደሚኖሩና ካፒታሊዝምም በተለያዩ መጠኖች በሁሉም ሥርዓተ ማኅበሮች ውስጥ እንዳለ አድርገው እንደሚያቀርቡት ፕሮፌሰር ኬሪል ግሪጎርቭ ከላይ በተጠቀሰው መጽሐፉ ውስጥ በሚገባ አብራርቶታል ።

የካፒታሊስቲ ሥርዓት በዓለም አቀፍ ደረጃ ከፍተኛ የኢኮኖሚ ቀውስ ውስጥ እስከ ወደቀበት እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር ከ1929-1933 ድረስ ፣ በአጠቃላይ እስከ 1930ዎቹ መጨረሻ ድረስ የነበሩት የተለያዩ የቡርኻዋ ኢኮኖሚ አመለካከቶች የኢኮኖሚ ጥናት ሲባል በማምረትና ምርትንም በመለዋወጥና በመከፋፈል ሂደት ውስጥ ሰዎች እርስ በርሳቸው የሚፈጥሩት ግንኙነት ሳይሆን ፣ በሰዎች በአንድ በኩል በተፈጥሮ ወይም በበቂ መጠን ባልተመረቱ ነገሮች መካከል በሌላ በኩል ያለውን ግንኙነት እንደሚያጠና አድርገው ያቀርቡታል ። ኤንግልስ የቡርኻዋ የኢኮኖሚ ጠበብቶች አመለካከት ትክክል እንዳልሆነ ሲያስረዳ ፣

የቡርኻዋ የኢኮኖሚ ጥናት ጠበብቶች አእምሮ በትክክል ያልተረዳው ነገር ፣ የኢኮኖሚ ጥናት በሰዎች መካከል ብሉም በመደባቸው መካከል ያለውን ግንኙነት እንጂ በነገሮች መካከል ያለውን ግንኙነት እንደማይመለከት ነው።»⁴ ብሎ ነበር ።

ከታላቁ የኢኮኖሚ ዝቅጠት (The Great Depression) ወዲህ በእንግሊዝ የኢኮኖሚ ሊቅ በጆን ሚራንድ ከይንስና በተከታዮቹም አማካይነት ፣ የቡርኻዋ የኢኮኖሚ

ኮኖሚ ጥናት የካፒታሊስት መንግሥታት የካፒታሊስቱን ኢኮኖሚ ቀስፎ በያዘው የኢኮኖሚ ቀውስ (ማለትም የሥራ አጥነት እየበዛ መሄድ፣ በአንድ በኩል የዋጋ መናር ከሚያስከትለው የኑሮ ውድነት በሌላ በኩል) ጥያቄ ላይ በማተኮር፤ የካፒታሊዝምን ሥርዓት ህልውና ለማራዘም አንዳንድ ዘዴዎችን ቀይሶዋል። ኪይንስ በካፒታሊስቱ ኢኮኖሚ ውስጥ ስለአሉ ቋሚ የሚዛናዊነት መፋለሶችና እነዚህም መፋለሶች በመንግሥት ጣልቃገብነት አንጻራዊ በሆነ መንገድ ሊወገዱ የሚችሉበትን ዘዴ በማታወቅና በጂኦሜትሪ ፎርሙላዎች አቅርቧቸዋል። ዞሮ ዞሮ ግን የኪይንስ የኢኮኖሚ አመለካከት የቡርጅዋውን የመደብ ጥቅም ለማስከበር ሥርዓቱን ከውድቀት ለማዳን የተደረገ መከራ መሆኑ ግልጽ ነው።

እንዲያውም በአሁኑ ጊዜም ሆነ፤ ቀደም ሲል ከሀያኛው ክፍለ ዘመን መባቻ ጀምሮ፤ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የሚባለውን ቃል በቡርዋኸው ዓለም ከማጎበራዊ የሳይንስ ዘርፎች ውስጥ ደብዛውን በማጥፋት «ኢኮኖሚክስ» በሚል የተለያዩ ዘርፎችን ባዘለ ሌላ ማጎበራዊ ሳይንስ ዘርፍ እንዲዋጥ አድርገውታል። በአሁኑ ጊዜ በካፒታሊስት አገሮች እንደሚታየው የቡርጅዋ ኢኮኖሚክስ የሚያጠናው ከጎብረተኛነት ግንኙነት ስለተነጠለ «የቴክኒክ ስራ» የአመራረት ዘዴዎች ሆኗል። የቡርጅዋ ኢኮኖሚክስ ስራዎች እንደሚቀርቡት ኢኮኖሚክስ ለምርት የሚያገለግሉ (Factors of Production) ማለትም የሰው ጉልበት፣ ካፒታልና መሬት ወይም ሊቀንሱና ትርፍን ሊያበዙ በሚችሉበት መንገድ ሥራ ላይ ሊውሉ የሚችሉበትን ዘዴ የሚያጠና 'ሳይንስ' ሆኗል።

የታወቀው እንግሊዛዊው ማርክሳዊ የኢኮኖሚ ሊቅ ሞሪስ ዶብ በፖለቲካዊ ኢኮኖሚና በኢኮኖሚክስ መካከል ስለአለው ልዩነት An Introduction to Economics በተባለው ጽሑፉ ውስጥ ሲያብራራ «'ኢኮኖሚክስ' 'ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ' ለአንድ ነገር የተሰጡ የተለያዩ ስሞች አይደሉም። ኢኮኖሚክስና ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የተለያዩ ነገሮችን የሚመለከቱ። በይዘትም ሆነ በዓላማ የተለያዩ ናቸው።»⁵ በማለት አስፍሮታል።

በመሆኑም በአሁኑ ጊዜ በካፒታሊስቱ ክፍለ ዓለም የፖለቲካ ኢኮኖሚ ጥናት፤

ምንም እንኳን በዚህ ስሙ ባይታወቅም፤ በአጠቃላይ ያለው የቡርጅዋው የኢኮኖሚ አመለካከት ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው በገሀድ የቡርጅዋውን የመደብ ጥቅም በማራመድ ላይ በመሆኑ፤ ሁለንተናዊና ከተወሰነ (ከቡርጅዋው) የመደብ ጥቅም በላይ እንደሆነ ተደርጎ ሊወሰድ አይቻልም።

በተቃራኒ የማ.ሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ በአጠቃላይ የሠራተኛው መደብና የፓርቲው የትግል መሣሪያ መሆኑን በግልጽ ያስታውቃል። ምክንያቱም የሠራተኛው መደብ ጥቅም ተጨባጭ ከሆነው የጎብረተኛነት የዕድገት ሂደት ጋር የሚጣጣምና እራሳቸውንም ከማናቸውም ዓይነት ብዝበዛ ነጻ ለማውጣት ከሚታገሉ ሕዝቦች ጥቅም ጋር የተሳሰረ በመሆኑ ነው።

የማ.ሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ የወዝአደሩ መደብ ከብዝበዛ ለመላቀቅ በሚያደርገው ትግል ዋነኛው የርዕዮተዓለም መሣሪያው ከመሆኑም በላይ፤ ማጎበራዊ ምርት ከዝቅተኛ ደረጃው እስከ ከፍተኛ የዕድገት ደረጃው ድረስ ያለፈበትን መንገድ በመቃኘት የታሪክ ግሥጋሴ የግዴታ ወደ ሶሻሊስት የኢኮኖሚ ሥርዓት ብሎም ወደ ኮምኒስት ሥርዓት ማጎበረ እንደሚያመራ ያሳያል። የማ.ሌ ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ መላ ሠርቶአደር ሕዝቦች የጎብረተኛነት ዕድገትን በሚወስኑ የኢኮኖሚ ሕጎች ዕውቀት እንዲታጠቁ ከማድረጉም በላይ ለሠርቶአደሩ ሕዝብ የኢኮኖሚና የፖለቲካ ጥያቄ መርሐ ግብር ሳይንሳዊ መሠረት ይሆናል። የሶሻሊስት የዕድገት ፈለግ የሚከተሉ አገሮችንም ለብሔራዊ ብልጽግናቸው መሠረት የሆነውን የኢኮኖሚ ነጻነትና ዕድገት የሚጎናጸፉበትን መንገድ ከማሳየቱም በላይ፤ ሥር ነቀል የሆነ የሶሻሊዊት ኢኮኖሚክ ለውጥ ለማድረግ መንደፍ ያለባቸውን የኢኮኖሚያዊ ፖሊሲ ይጠቁማቸዋል።

1. F. Engles; *Anti-Duhring*; p. 163-164
2. Marx-Engles; *selected Works*; Vol. 3; p. 162
3. Lenin; *Marx-Engles Marxism*; p. 15
4. Karl Marx; *A contribution to the critique of political Economy*; Translated by Maurice Dobb; p. 218
5. Maurice Dobb; *An Introduction to Economics*; quoted in John Strachey; *The Nature of Capitalist Crisis*; p. 117